

Bewegen, buiten zijn, gezond eten en sociale contacten

Volkstuinproject 'Volkstuinvitaminen' voor mensen met minimuminkomen

DOOR Jetske de Jong

Het volkstuinproject 'Volkstuinvitaminen' is bedoeld om mensen met een minimuminkomen te stimuleren om te gaan tuinieren. Het initiatief voor dit project komt van Stichting Clip. In 2010 is het van start gegaan met een paar gemeenten. Nu blijkt dat er steeds meer gemeenten interesse hebben. Wat is het geheim?

Tuinieren betekent bewegen en buiten zijn, de moestuin levert groente en op het volkstuincomplex is voldoende gelegenheid voor sociale contacten: het is een actieve en gezonde tijdbesteding. In het project 'Volkstuinvitaminen' worden de drempels weggenomen om te tuinieren voor mensen met een minimuminkomen. Er wordt geen of weinig huur voor de tuin betaald, wat zaai- en pootgoed verstrekt, er is gereedschap dat gebruikt kan worden en een tuincoach bij wie deelnemers terecht kunnen voor vragen en advies. Volkstuinverenigingen stellen grond beschikbaar voor een klein aantal deelnemers. Het is prettig als die tuinen goed onderhouden en klein zijn. De gemeente schept de voorwaarden: werving van de deelnemers onder bijstandsgerechtigden en/of andere minima en zij levert een (kleine) financiële bijdrage. Deze varieert van € 225 tot maximaal € 400 per deelnemer. In het oorspronkelijke plan is er van uitgegaan dat vooral de gemeente en de volkstuinvereniging een belangrijke rol in het project spelen. In de praktijk blijkt dat er ook varianten mogelijk zijn.

Zo is in Hoogeveen op grond gewerkt van een regionale organisatie die ondersteuning geeft aan mensen 'die op eigen kracht nog geen plaats op de reguliere arbeidsmarkt kunnen verwerven'. En in Emmen wordt er getuinierd op tuinen bij woningen van een woningbouwcorporatie. Er is dus ruimte voor lokale verschillen in de vormgeving en uitvoering: het is belangrijk om uit te gaan van de lokale situatie en mogelijkheden.

Ervaringen

De ervaring leert dat het een project is dat weinig geld kost. Wel is het zo dat het maar voor een kleine groep geschikt is. Niet iedereen vindt tuinieren leuk en vrijwilligheid is dan ook een belangrijke voorwaarde. In het eerste jaar zijn de deelnemers geïnterviewd. Bijna alle deelnemers die toen geïnterviewd zijn, gaven aan dat ze het heel leuk vonden om mee te doen. Een deel valt na één jaar af. Dat zijn ze bij volkstuinverenigingen wel gewend. Het is toch niet wat men er van verwachtte of men vindt het te zwaar of te veel werk. De geïnterviewde deelnemers vonden de contacten met de andere tuin-

ders prettig: men deelt met elkaar, men praat met elkaar en vraagt indien nodig hulp. Natuurlijk was men ook blij met de opbrengst: verse groente uit eigen tuin.

Tytsjerksteradiel

In Tytsjerksteradiel is het volkstuinproject dit jaar gestart. Op initiatief van de lokale afdeling van GroenLinks (GrienLinks). Die vroeg in de raadsvergadering van november 2011 om te onderzoeken of dit project in de gemeente ook van start kon gaan. B&W hebben hier positief op gereageerd. De gemeente Tytsjerksteradiel is een plattelandsgemeente met 17 dorpen in Noord-Friesland met ruim 32.000 inwoners.

Nelia Vos is beleidsmedewerker re-integratie/participatie van de gemeente en ze heeft bij haar onderzoek naar de haalbaarheid van het project in Tytsjerksteradiel gebruik gemaakt van de website van Stichting Clip. Het opstellen van haar plan kostte niet veel tijd dankzij de beschikbaarheid van voorbeeldbrieven, de evaluatie in andere gemeente, en aandachtspunten. Wellicht heeft het wel nog geholpen dat Vos zelf ook een volks-

Stichting Clip

Bijna alle deelnemers gaven aan dat ze het heel leuk vinden om mee te doen.

tuin heeft, dat ze zo voortvarend aan de slag is gegaan.

In de gemeente zijn twaalf volkstuinverenigingen. Vos heeft ze allemaal gebeld. Sommige verenigingen hadden een wachtlijst, andere hadden wel plaats voor nieuwe mensen. Om deelnemers te werven is een brief gezonden naar het hele bijstandsbestand van de gemeente. In die brief was duidelijk aangegeven dat het om vrijwillige deelname ging. Er kwamen vijftien reacties. Van de mensen die reageerden zijn er uiteindelijk zeven mensen in het voorjaar van 2012 gestart. Ze kregen een tuin en een startpakket: een schep, een hark, wat zaadjes en een

was en veel tijd kost, terwijl men dat op dit moment juist niet kon opbrengen. Anderen deden niet mee omdat er niet in het eigen dorp getuinierd kon worden.

De volkstuinverenigingen zijn vrij in de manier waarop ze de begeleiding geven aan de deelnemers. De gemeente wilde dit niet opleggen. Bij de ene volkstuinvereniging is de afspraak 'als je wat wilt weten, dan horen we het wel'. Bij de andere hebben de deelnemers echt een maatje: een ervaren tuinder die hen bijstaat. De derde volkstuinvereniging wil volgend jaar wel meer begeleiding geven in de vorm van tuincoaches.

Deelnemers

De tuinen in Tytsjerksteradiel zijn groot: tachtig tot honderd vierkante meter. Sommige deelnemers gaven aan dat ze volgend jaar graag een kleinere tuin willen. Want zo'n groot stuk grond is voor een beginnende tuinder wel een hele klus.

De ervaringen van de deelnemers zijn wisselend. Een alleenstaande ouder zegt: 'Ik vind het wel pittig: het is veel werk!' Iemand anders treedt als ambassadeur voor het project op: ze vindt dat iedereen mee zou moeten doen. Anderen geven aan dat ze het wel moeilijk vonden: niet alles wat gezaaid werd sloeg aan, het was een koud en nat voorjaar en de grond is niet geschikt voor alle gewassen. Vos vindt het een leuk en goed project. In een tijd van bezuinigingen is het mooi meegenomen dat de financiële bijdrage van de gemeente beperkt is. Verder levert het echt iets op voor de mensen die meedoen: een plek om naar toe te gaan, beweging, gezond eten en sociale contacten.

In de gemeente Achtkarspelen gaat men onderzoeken of het volkstuinproject ook daar gestart kan worden. Deze buurgemeente en Tytsjerksteradiel hebben sinds dit jaar een gezamenlijke afdeling Werk & Inkomen. ■

Jetske de Jong is werkzaam bij Stichting Clip, stichting cliëntenperspectief. www.stichtingclip.nl/volkstuin | info@stichtingclip.nl

Er is ruimte voor lokale verschillen in de vormgeving en uitvoering: het is belangrijk om uit te gaan van de lokale situatie en mogelijkheden.

tegoedbon van € 20 bij een lokale tuinder. De deelnemers zijn vooral vrouwen: zes vrouwen en één gezin van man en vrouw. Zij tuinieren bij drie verschillende volkstuinverenigingen in drie verschillende dorpen.

Acht mensen zijn om een aantal redenen niet gestart. Een paar van hen realiseerde zich tijdig dat een tuin heel veel werk

Men vindt dat de deelnemers de tuinen beter moeten onderhouden en wil daar strakker op toezien. Daarnaast starten er mensen met weinig tuinervaring en is het goed dat ervaren tuinders hen wat meer basisbeginselen aanleren. Dit alles kwam ook omdat één van de deelnemers werk gevonden had en dus veel minder tijd had voor de tuin.